

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/144254,Pilecki-ucieka-z-piekla.html>
07.05.2024, 06:46

Pilecki ucieka z piekła

W nocy z 26 na 27 kwietnia 1943 r. z niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Auschwitz uciekł rtm. Witold Pilecki. Towarzyszyli mu Jan Redzej i Edward Ciesielski. Wszyscy trzej szczęśliwie wydostali się na wolność przez obozową piekarnię.

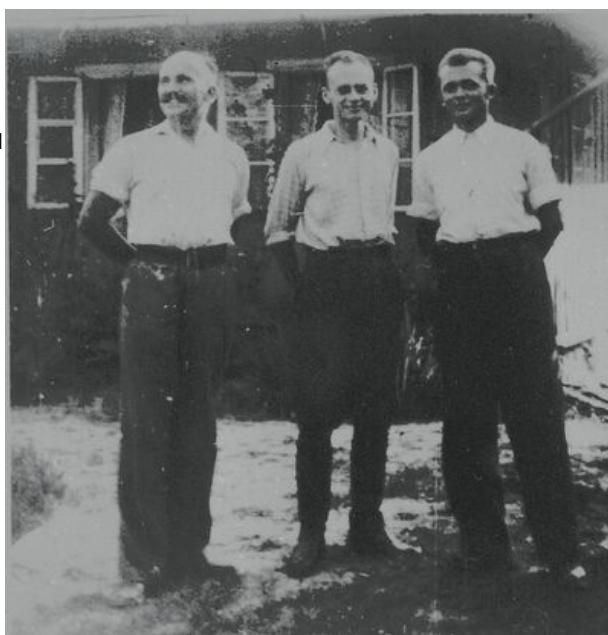
„Wyszedłem w nocy tak samo jak przyjechałem byłem więc w tym piekle dziewięćset czterdzieści siedem dni i tyleż nocy [...] Wychodząc miałem o kilka zębów mniej niż w momencie mojego tu przyścia oraz złamany mostek. Zapłaciłem więc bardzo tanio za taki okres czasu w tym »sanatorium«” – wspominał Pilecki. Żołnierz niezłomny, żołnierz wyklęty, żołnierz „Rzeczypospolitej utraconej”, jeden z sześciu najodważniejszych ludzi europejskiego ruchu oporu w czasie II wojny światowej, oficer Komendy Głównej Armii Krajowej, więzień okresu stalinowskiego, ofiara sądowego mordu.

Wszedł w kocioł

Pilecki zaangażował się w działalność niepodległościową we wczesnej młodości. W czasie II wojny światowej był współzałożycielem i aktywnym członkiem Tajnej Armii Polskiej. Z początkiem 1940 r. rozpoczęły się aresztowania członków TAP. Niemcy wywozili ich do nowo powstałego KL Auschwitz. Kierownictwo organizacji zdecydowało o skierowaniu kogoś do niemieckiego obozu w celu nawiązania kontaktu z uwięzionymi tam członkami TAP, zdobycia informacji wywiadowczych na temat tego miejsca i zorganizowania tam ruchu oporu. Na ochotnika zgłosił się Pilecki.

Witold Pilecki w KL Auschwitz

Jan Redzej, Witold Pilecki i Edward Ciesielski. Uciekinierzy z KL Auschwitz przed domem Serafińskich w Nowym Wiśniczu, lato 1943 r.

19 września 1940 r. dobrowolnie wszedł w „kocioł” w czasie łapanki na Żoliborzu w Warszawie. Po dwóch nocach spędzonych w koszarach przy ul. Szwoleżerów, nocą 21 na 22 września 1940 r. został przewieziony do KL Auschwitz, gdzie jako Tomasz Serafiński dostał obozowy numer 4859.

Obozowa konspiracja

Na miejscu odnalazł aresztowanych wcześniej członków TAP i zaczął tworzyć konspiracyjny Związek Organizacji Wojskowej. Szybko dołączyli inni więźniowie, przeważnie oficerowie WP oraz młodzież uniwersytecka i szkolna. W ramach ZOW tworzone były tzw. piątki. Pierwsza powstała w październiku 1940 r. Członkowie ZOW starali się podtrzymywać na duchu więźniów, przekazywać im wiadomości ze świata za drutami, zdobywać i rozdzielać żywność i odzież, wysyłać informacje na zewnątrz oraz przygotować oddziały do opanowania obozu podczas ewentualnego ataku sił partyzanckich.

Pierwszą wiadomość z KL Auschwitz Pilecki przesłał już w październiku 1940 r. Po kilku tygodniach informacje dotarły do komendanta głównego ZWZ gen. Stefana Roweckiego „Grota”, a w marcu 1941 r. do Londynu. Wieści o KL Auschwitz i Holocauście, tzw. raporty Pileckiego, ekspediowało w świat obozowe pralnicze komando oraz zwalniani więźniowie.

Wielkanoc '43

Wiosną 1943 r. Niemcy trafili na ślad ZOW i coraz częściej identyfikowali jego członków. W celu rozbicia konspiracji zdecydowali wywieźć „starych” więźniów (o niskich numerach) w głąb Rzeszy. Zagrożony Pilecki postanowił uciekać. Było to bardzo ryzykowne. W razie niepowodzenia groziła kara śmierci.

Wraz z Redzejem i Ciesielskim Pilecki postanowił uciec w okresie wielkanocnym, gdy część załogi obozowej SS korzystała z urlopów. Istniała szansa na lekkie rozluźnienie dyscypliny. Dzięki ryzykownym kombinacjom zdobyli pozwolenie na pracę nocną w obozowej piekarni. W nocy z 26 na 27 kwietnia 1943 r. wyłamując drewniane drzwi, wydostali się poza obóz. Biegając wzdłuż nasypu kolejowego dotarli do Soły, potem do Wisły i przez Wieliczkę udało im się dotrzeć do Bochni.

Witold Pilecki przeżył w piekle dwa lata i sześć miesięcy.

Tekst Elżbieta Pietrzyk-Dąbrowska

[Rotmistrz Witold Pilecki. Serwis specjalny IPN](#)

Rotmistrz Witold Pilecki

pseudonimy „Witold”, „Tomek”, „Romek”, nazwiska konspiracyjne: „Tomasz Serafiński”, „Roman Jezierski”, „Leon Bryjak”, „Jan Uznański”, „Witold Smoliński”, kryptonim „T-IV”; oficer rezerwy Wojska Polskiego, współzałożyciel Tajnej Armii Polskiej, dobrowolny więzień KL Auschwitz, oficer Komendy Głównej Armii Krajowej i „NIE”, więzień polityczny okresu stalinowskiego, ofiara mordu sądowego.

